

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
CLASALO IN LASTINA SLOVENSKE NARODNE
POPOVNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Europe \$3.00 per year. Single copies 10 cents.

Address: 1007-10 So. LaSalle Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Volitve v metropoli
Cleveland, Ohio. — Citateljem Prosvete je znano, da je Cleveland velika naselbina. Marsikateri se začudeno vprašuje, zakaj ni več poročevalcev iz slovenske metropole.

Vzrokov zato je mnogo. Bane prireditelj — kdo naj vse navede? Zraven vseh prireditev, veselje, sestankov, tudi društvenih sej itd. nas silijo razmerje, da se radi ali neradi mešamo s politiko.

Veliko let smo stali na strani, gledali in opazovali razne profesionalne politikarje, kateri so nam k večjemu privlačili pred volitvami nekaj lepo donečih obljub. Tako se je vlekle mnogo let. Poslušali smo obljube, plačevali za hišo (katero smo kupili na obroke), predpisane davke ter molčali. Ampak vsaka reč ima svoj konec.

Prišli smo do zaključka, da si tudi mi izberemo svojega zastopnika v naši naselbini. Po raznem posvetovanju tu in tam, kdo bi bil najbolj zmožen, da bi zastopal nas vse, smo sklenili, da vprašamo splošno značnega in delavnega rojaka Franka Somraka. Na našo želost se je branil cele mesece, da bi prevzel kandidaturu za zastopnika naše 23. ward, v kateri smo Slovenci z ostalimi Slovani v večini. Naše prepričanje je, da izmed vseh petih kandidatov, ki sedaj kandidirajo v naši 23. ward, je Frank Somrak najboljši. Splošno je znano, da kjerkoli je bilo treba pomagati, je bil Frank Somrak na mestu. Če pogledamo v njegovo zgodovino, je odprta knjiga. Kot delavec v raznih tovarnah je radi agitacije v prid delavstva prišel na takozvano črno listo. Posledice tega so bile, da se je lotil obrti.

Kdo naj opiše vse delo in težave, katere je bilo treba premagati. Ako bi ne bil trden "kot kamen" ter vztrajen kot "afriška kamela", bi bil naporom podlegel.

Njegovo geslo je bilo "Naprej! Ovirje gor ali dol, kar je na poti, mora iti s poti!"

Kakor mi vsi ostali, se je z nami trudil in delal ter nas vedno in povsod bodril in nam svetoval k boljšemu napredku. Iskreno smo prepričani, da je Frank Somrak veliko pripomogel s svojim delom in nasveti, da se je naselbina v splošnem izboljšala ter dobila med drugimi narodi ugled, katerega ima sedaj.

Kot davkoplačevalci in delavci smatramo za našo dolžnost, da gremo vsi dne 28. sept. — to je prihodnji torek — na volišče, da naredimo križ (X) na glasovnici tam, kjer bomo videli natisnjeno ime Frank Somrak.

Liga davkoplačevalcev in delavcev. Za kampanjski odbor: Frank Berkopec, 5.

Vesti iz Puebla
Pueblo, Colo. — Dnevi so vroči, večeri pa hladni v našem Coloradu, tako da tisto, kar podnevi shlapi, lahko ponoči smrzne. S tem se prihrani na kopeljih.

Na društvenem polju spimo, kar se tiče zabav je vse mirno. Pa saj ni čuda, vročina nas je zmucila; ko se ohladila naša kri, bo bolje.

Pred par tedni nas je obiskal urednik Prosvete Ivan Molek s svojo nadvse priključljivo ženo. Molek rad molči, imamo pa slutnjo, da toliko več misli. Omenil je, da je bilo Pueblo pred leti ena najbolj aktivnih slovenskih naselbin in uganka mu je, kaj je vzrok našega blaženega miru. Ni nas kritiziral, čeprav smo kritike potrebnih, in prav ima: čemu se zamerjati temu ali onemu, in jaz mu prisodim, da je nasprotno od žensk — kratkih las pa dolge pameti.

V svojem potopisu imenuje naše Pueblo prašno. Če to ni razlajitev, se vse neha, posebno za nas ženske spol. Saj vendar poldnevno našega življenja prebijemo z brisanjem praha. Upamo, da nista dobila preslabih vtihov o nas in nas v bodočnosti zopet običeta.

Pueblo se pridno organizira, kar se je pokazalo na dan delavskega praznika. Paradiranje delavcev je bilo eno največjih v pueblski zgodovini. Najbolj šte-

vilno so se postavili klavirski delavci, tako tudi s svojim nastopom. Organiziranje se še vedno nadaljuje, razen med jeklarskimi delavci, in to v Greenovo ADF. Lewisov CIO še ni prodrl v Pueblo.

V nedeljo, 12. sept., je pevski klub "Prešeren" priredil za člane njihove družbe in sodrujnički zadnjega koncerta privatni piknik na svojem domu v Rye, Colo. Udeležba je bila prilična za večstransko zabavo. Škafni obed je bil izvrsten, govori okrog ognja (bonfire) zanimivi, petje zbora in Johna Germa in harmonika — razveseljivo, ples, posebno "broom dance", pri katerem igra Steve Saja vselej važno vlogo, zabaven, koristen v razvedrilo naših duš in potreben za dobrobit naših nog. Razšli smo se okrog 10. svečer s zavestjo v srcih, da nam bo dan še dolgo ostal v spominu.

Rose Radovich.

Vabilo na klubovo veselico
Finleyville, Pa. — Posebnih novic pri nas ni, tako tudi v naši bližnji okolici, namreč novic, ki bi zanimale našo širšo javnost. Kljub temu pa je treba nekaj napisati in sporočiti, in sicer to, kar se bo šele zgodilo.

V soboto, dne 25. sept. bo namreč naš klub JSZ priredil veselico in korist svoje blaginje. Tako je bilo sklenjeno na zadnji klubovi seji. Ta klubova veselica se bo vrtila na Hackettu v Slovenskem domu in se bo pričela točno ob 8. zvečer. Igrala bo dobroznana slovenska godba pod vodstvom Jakoba Gusla. On in njegovi muzikanti znajo dobro igrati! Postrežba bo dobra v vseh ozirih.

Uljudno vabimo vse bližnje in oddaljene rojake, da se udeležijo naše veselice prihodnjo soboto, to je dne 25. sept. Seveda vabilo tudi vse rojakinje. Tako se bomo spet enkrat skupno pozabavali in razveselili. Pričakuje se velika udeležba in za poset se vam v imenu kluba že sedaj zahvaljujem. Torej na veselo, svidenje v soboto v Slovenskem domu na Hackettu ob veliki udeležbi!

Frank Pernšek.

Koncert Barbertonskih slavčkov
Barberton, O. — V imenu pevcev in pevki mladinskega pevkega zbora Barbertonski slavčki vse velecenjene rojake še drugič v kratkem času prav iskreno vabimo, da se udeležite njihovega drugega, povsem še lepšega koncerta, ki ga "Slavčki" priredijo v soboto večer, dne 25. septembra v domači dvorani samostojnega društva Domovine na 14. cesti v Barbertonu.

Zanimanje za naše malčke, spajajoče v mladinski zbor Barbertonski slavčki in njih petje razveseljivo raste že od njih prvega javnega nastopa zadnjega februarja, zato obeta biti drugi nastop Slavčkov na omenjeni dan pred publiko višek hvalevrednega vežbanja in učenja na polju vokalnega udejstvovanja v dobi par mesecev.

Program, ki ga je sestavil naš neumorni slovenski glasbenik in pevovalca Louis Seme, vsebuje več klasično komponiranih skladb sestojedih iz solopjevov, duetov in pesmi, ki jih izvaža zbor s spremljevanjem na klavir pod nadzorstvom gđ. Mary Gorence. Pevske točke, ki so bile izbrane za ta koncert, so nalašč primerne za mladino, kar bi mo-

rale se posebno vzbuditi pozornost v srcih naših rojakov do slovenske pesmi.

Torej, barbertonski Slovenci in drugi Slovenci v Clevelandu, Kenmoru, Girardu in bližnji okolici, zabeležite si dan 25. septembra kot dan posvečen povsem naši nedolžni mladini, da sami čujete njih izborni izveštane in talentirane glasove in da obenem tudi gmotno podprete to narodno in kulturno ustanovo. Bodimo vsaj v slovenski narodni pesmi edini!

Z izrazom naše iskrene dobrodošlice vas ponovno opozarjamo in pozivamo, da se gotovo udeležite koncerta Barbertonskih slavčkov v soboto.

Odbor.

Stopetdesetletnica ameriške ustave

Dne 17. septembra je bilo ravno 150 let, odkar je bila sprejeta ustava ali konstitucija Združenih držav. Dne 17. septembra 1787 so člani ustavotvorne konvencije podpisali osnovni zakon Združenih držav — konstitucijo.

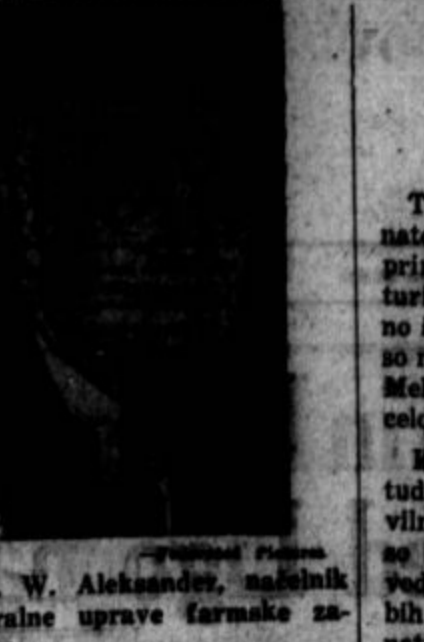
Svečano podpisanje ustave, kot predlagane od konvencije, je bil zares dogodek velikanke važnosti; končala je s tem reana borba med 55 člani ustavotvorne konvencije, tekem katere je prišlo do spopadov in se je večkrat zdelo, da se prizadevanje ustvariti vrsto osnovnih zakonov za novoustvarjene ameriške republike ne bo posrečilo. Bilo je tedaj trinajst takih republik — držav, vsaka izmed katerih je bila ljubosumna na svojo lastno suvereniteto. Centralne vlade takorekoč ni bilo, dočim je bil kongres brez moči v starih narodnih financ in trgovine. Vsaka država je izdajala svoj lastni papirnati denar, ki je kmalu postal takorekoč brez vrednosti.

Valel gospodarske zmede, nastale po revoluciji, karkoli je bilo industriji, je bilo paralizirano in delala je bila brez vsakega kredita. Razpust federalne zveze se je zdel gotova stvar, ko so voditelji, ki so se borili za neodvisnost, odločili sklicati konvencijo trinajstih držav, da se ustvari centralna vlada, ki naj dovede do mnogo boljše e-
sotnosti.

"Konstitucionalna konvencija" je bila organizirana dne 25. maja 1787 in zborovala je štiri mesece. Naziranja med delegati so bila tako nasprotna in razpravljanja so se vodila s toliko strastjo in ogorčenostjo, da so voditelji smatrali umestnim zborovati za zaprtimi durmi. Šele 1. 1819 je bil obelodanjen zapisnik o razpravah ustavotvorne konvencije.

Da pojмимо raznoterost vladnih oblik, priporočanih konvenciji, naj le omenimo, da je Alexander Hamilton, kasnejši zakladniški tajnik v Washingtonovem kabinetu, predlagal, da bi se predsednik in senatorji Združenih držav izvolili do smrti in da bi se tudi državni guvernerji imenovali do smrti s pravico odklonitve vsakega sklepa državnih legislatur. Po Hamiltonovem načrtu bi tudi predsednik imel pravico vetirati vsak zakon, sklenjen od kongresa in imel dejansko pravico izvoljenega kralja. Hamilton je bil naziranja, da so republike preveč dozvetne za korupcijo in intrige.

Na drugi strani je neka skupina delegatov, ki je bila za to, da se "razširijo uspehi revolucije", nasprotovala sami ideji centralne vlade, ki bi dajala polvelja državam. Hotela je nada-



W. W. Alexander, članik federalne uprave farmake za-
ščite.

ljevanja prejšnje zveze na podlagi "Articles of Confederation" ob nezahatnih spremembah in t-
dila, da si vsaka država mora sama poiskati svojo rešitev. Večina teh delegatov je simpatizirala s takozvanim Shaysovim uporom, ki je bil naperjen proti velikim lastninskim interesom, in se je bala, da bi ustvaritev federalne vlade dovedla do ustanovitve ameriške aristokracije.

Manjše države so se borile proti proporcionalnemu zastopstvu v kongresu, kar je končno dovedlo do kompromisa: enako zastopstvo v senatu in proporcionalno v reprezentacijski zbornici. Kar se tiče vprašanja suženjstva, so delegati z Juga zagovarjali svobodno uvažanje črncev.

Taki prepri so bili brezkotni in v enem trenutku se je položaj zdel brezupen. Proti koncu maja je bil predložen konvenciji takozvani "Virginia Plan", ki je poglavitno bil isum Madisona. Določal je troje različnih panog vlade: zakonodajno, izvršilno in pravosodno. Garantiral je vsaki državi republikansko obliko vlade, ali prepulčal je vsaki državi samostojnost v svojih notranjih zadevah. Ta plan je bil končno sprejet kot osnovni načrt ustave. Konstitucija, kot je bila končno predložena posameznim državnim konvencijam v odobrenje, je bila rezultat kompromisa med različni strujami in pokrajnami. Kritikov je bilo mnogo, toliko s strani konservativnih kolikor liberalnih elementov.

Konstitucija je bila ratificirana od dveh tretjin držav meseca junija 1788. V aprilu 1789 je bila organizirana prva federalna vlada pod konstitucijo, ko je bil George Washington ustoličen kot prvi predsednik. Kmalu potem je prvi kongres predložil državam prvih 10 amendentov h konstituciji, ki skupaj tvorijo "zakozvani Bill of Rights" — čarter državljanških svobod. Te spremembe so bile hitro ratificirane in tako je bil odpravljen poglavitni ugovor proti konstituciji s strani liberalnih elementov.—FLIS.

Hladnost gospe Levijeve
Levi se je pritoževal rabinu, češ da je njegova žena izredno hladna.

Rabin je takoj poslal po gospo Levijevo. Ko je prišla, je strogo ukazal možu: "Objemite jo — toda krepko!" Levi se ni prav nič upiral in je ženo korenjaško objel. Njej je to zelo ugajalo.

Ko je rabin to videl, se je razsrdil: "Zakaj ste mi pripovedovali, da je vaša žena hladna? Ali ne vidite, kako vas ima rada?" "Že mogoče, gospod rabin, toda to je žena Izidorja Levija, jaz sem pa Natan Levi."

Razgledi po zapadu

Ivan Molek

(Nadaljevanje.)
Ta kraj je po vsej Ameriki znan zaradi natorjev ali zdravilišč in pa zaradi naravnih čarov, zato je sleherni poletni turistov poleg bolnikov in "bolnikov". O no število turistov pride v svojih avtih in so notrali avtne licence iz vseh 48 držav Mehike, Kanade, Centralne Amerike in celo iz Evrope.

Klima je zelo ugodna za jetične ljudi, tudi za bolnike s srčno hibo, in številne vilne vode (z velikim odstotkom železa ali se šobe tudi za zdrave ljudi. Studenci vedo pa niso samo v Springu, marveč po bih dalec naokoli. Baš te vode, sanatorij naravne formacije oziroma privatna to-
tah formacij, dalje zleti na Pikes Peak, vije gore v okolici, in druge znamenite kraje silno komercializirane. Vsak tuj pride v ta kraj, je prinesel denar in do Springtanov je, da tujca dobro oderejo novanjama, hrano, vožnjo in suvenirji!

Prvo, kar doživlja, čim stopiš iz vlaka, ta agentov, ki te obkolijo in ti na vse pr-
postujajo informacije o vsem in potrebo vrst. Odkrižal se jih, ali kmalu spozna cenena stanovanja so bele vrane. Hotelo dosti, toda cena je pet do šest dolarjev za sobo. Iščeš cenejših kotov, a kje so mestu kar mrgoli tujev in vai iščejo.

V Colorado Springsu živi okrog sto Slo-
cev, ki imajo tri podporna društva in en-
je št. 94 SNPJ, toda ti rojaki in člani se-
treseni po enem in drugem koncu zunaj
Imel sem navlove društvenega tajnika in
sodnika in še enega rojaka, Franka Ko-
aka. Kako priti v dotiko s temi rojaki, ne
da bi izkal stanovanje pri njih, pač pa za-
jih vidim in slučajno dobim kakšne info-
cije? Mary pogleda v telefonsko knjigo
postoji in samo Kostanjšek ima telefon.
kliče ga. Odzove se njegova žena in prav
pride takoj na postajo.

Reš je vria žena pustila delo doma in p-
zila z avtom na postajo, da nama pomaga
iakanju stanovanja. Zlezemo v avto in se
zarimo po vseh krajih in koncih, toda ni
nič primernege. Kostanjškova nama sve-
da bi poskusila s "cottage camps", majh-
hišicami, ki so zgrajene za turiste. Pa po-
simo! Pridemo do skupine teh kočic na
mesta. Lastnik se pokaže in oholo pove,
le ena prazna. Tri dolarje na dan za maj-
kurnik na tleh, v katerem je komaj pro-
za borno postetjlo, stol in pečico za plin,
lahko sam kuhaš! In kurnik se nahaja več
krog proč od najbližje avtobusne postaje.
la lepa! — sem-rekel in mu obrnil hrbet.

Kostanjškova mi pove, da si je ta človek
posodil več tisočakov in zgradil na svojem
ljišču kopico teh kurnikov, da obogati v
stovaki sezoni, toda sezona je kratka in ko-
renca velika — slaba investicija.

Ko ni bilo več kod ne kam, se odpeljamo
Kostanjškov dom. Tam se je slučajno nah-
sin Kostanjškove, Pete Buzz, ki je oter-
stanuje v mestu in ima službo pri lokalnem
sopisu. Pete se je takoj naredil domačeg-
se je nama ponudil, da nama preskrbi sta-
vanje. V hiši, v kateri on stanuje, so ve-
sobe za turiste. Brž se zapodimo tja v
stanjškovem avtu in res dobimo apartme-
tremi sobami, ki je bil na razpolago. Ker
bilo predrago in drugega ni bilo, je bilo to
bro, čeprav sta bili dve sobi odveč. Gospi-
nja, stara ženska, je pa nama dala razum-
da oddaja svoje sobe le zdravim ljudem,
bolnikov in turistov, ki imajo s seboj ot-
all psa, ne mara! Pogledala je našo dobro
takoju uganila, da sva prilično zdrava —
right.

Stanovanje sva imela, zdaj pa naokoli,
vidiva, kaj vraga tako vleče ljudi iz vse A-
rike v te Springe! Še tisti dan se odpelje
busom v Manitou, veliko letovišče za turiste
leži v vzhodni Pikes Peak (naši pravijo
gori tudi Pajkov hrib). V bližini tega me-
je Garden of the Gods, akupina golih grič-
poutih s rdečimi skalami, ki se oblikujejo
različnih naravnih figurah in monument-
dalje je v okolici Cave of the Winds, vel-
podzemska jama s kapniki. V mestu samo
so studenci s mineralnimi vodami, iz kat-
se brezplačno napiješ kolikor hočeš, oben-
tamkaj kar mrgoli trgovin s suvenirji, naj-
indijanskih izdelkov, in agentov, ki ponu-
avtno vožnjo na Pajkov Pik in daleč naokoli.

(Dolge pameti.)

Pred dvajsetimi leti
(Is Prosvete z dne 21. septembra 1917.)
Domače vesti. V New Derryju, Pa. je um-
37-letni Andrej Heimbring, doma iz Ponik-
pri Veliki dolini na Dolenskem. Zapustil
ženo in dva otoka.

Delavske vesti. V Globu, Ariz. je bilo za-
tiranih 42 organiziranih delavcev na obtož-
da so izživali izgred.

Svetoena vojna. Angliei začeli veliko ofe-
zivo v Belgiji. Ameriška vlada je sklenila
večati ameriško armado na tri milijone
Rusija revolucija. Ruski delavci in kmet-
so navdušeno pozdravili proklamcijo ruske
publike.

Boljša socialna zaščita

Zakon socialnega zavarovanja, ki je zdaj v moči v Združenih državah, je odvisen od posameznih držav. Federalna stran tega zakona je jako skromna, komaj suha kost — in meso, kolikor ga ima biti na tej kosti, mora priti od te in one države. Torej je odvisno od posameznih držav, dali je starostno zavarovanje, zavarovanje zoper brezposelnost in druge stvari, ki spadajo v zakon socialne zaščite, dobro ali slabo.

S federalne strani je ta zakon le reven pokus, toda posamezne države ga lahko izboljšajo, da bo res dober. Nekatere države so že krenile v to smer in med temi je država Colorado na prvem mestu.

Zakon starostne pokojnine, ki ga je sprejela coloradska državna zbornica in ki je 1. septembra t. l. stopil v veljavo, lahko služi za zgled vsem ostalim državam.

Federalni zakon določa, da federalna starostna podpora znaša polovico vsote, katero določi država, toda ne več ko \$15 mesečno. To bi bilo merilo za \$30 mesečne podpore. Ampak država zbornica lahko določi višjo podporo, če jo sama izplačuje. Dalje federalni zakon socialne zaščite določa, da minimalna starost prejemnika starostne podpore je 65 let, ampak država lahko zniža minimum starosti, če hoče sama plačevati podporo.

To je storila država Colorado na podlagi novega amendmenta državne ustave, katerega so volilci odobrili lansko leto in ki določa, da država lahko potroši 85 odstotkov vseh dohodkov od davka od kupčij in na alkoholne pijače za starostno pokojnino. To je bil radikalen in zelo dober amendent, ki je omogočil državnemu skladu starostne pokojnine lepe dohodke. Saj je znano, da kupčijski davek (sales tax) in davek na pijače prinašata ogromne dohodke.

Na podlagi omenjenega amendmenta je coloradska zbornica znižala starost za prejemanje podpore na 60 let in zvišala mesečno podporo na \$45, kar pomeni, da bo država sama lahko trpela vsoto, do katere prejemniki niso deležni po federalnem zakonu. Po federalnem zakonu bi bilo okrog 30,000 oseb v Coloradu deležnih starostne podpore, toda po državnem zakonu je to število naraslo na 36,000 oseb. Edina omejitev za osebe v starosti od 60 do 65 let je, da morajo nepretrgano bivati 35 let v državi, če hočejo biti deležni starostne podpore takoj s 60. letom.

Sklad starostne podpore v Coloradu se nabira od zadnjega 1. januarja in ob koncu leta bo v njem vsota dvanajst milijonov dolarjev. Federalna vlada bo prispevala na podlagi svojih obilicij pet milijonov dolarjev, država bo pa prispevala letno sedem milijonov dolarjev.

S to akcijo je država Colorado nadkrilila federalno vlado in precej izboljšala zakon starostne podpore, seveda na svoje stroške. Isto lahko storijo druge države, posebno one, ki imajo bogate davčne dohodke; to so države z bogatimi industrijami in z velikim prebivalstvom. Če bi te države pravilno pritisnile za davek na profite in druge vire v industrijah, bi lahko z dohodki iz teh virov pokrile vse tekoče izdatke, dočim bi dohodek davka na kupčijstvo in opojne pijače prav lahko porabile za višjo starostno podporo.

Razume se, da je vse to odvisno od tega, kakšni poslanci so v državnih zbornicah. Če so nazadnjaki, ki so le v volilni kampanji "prijetelj" delavcev in ljudstva sploh, po volitvah pa na vse to pozabijo in poudarjajo staro burbonsko načelo, da država nima "businessa pri podpiranju starcev", pač pa naj vsakdo sam skrbi za svoje stare dni — tedaj bo vse ostalo pri starem.

Dolžnost organiziranih delavcev je, da stalno povsod pritisnjajo na zbornice posameznih držav za neprestano izboljševanje socialnega zavarovanja. To zavarovanje ostane spaka, komedija, če se ne bodo zanj brigali oni, katerim je v glavnem namenjeno. Ameriški bogatini se ne bodo nikdar brigali zanj in vedno ga bodo črtili, kajti oni so že preskrbljeni za svojo starost.

Najbolj pa se bodo organizirani delavci pobrigali za socialno zaščito, če ne volijo več "prijeteljev" za zakonodajstvo, pač pa svoje ljudi na lastnem programu in v svoji neodvisni delavski stranki.

Voditelji železniških bratovčin, ki so se udeležili konference s železniškimi magnati v Chicagu.



Voditelji železniških bratovčin, ki so se udeležili konference s železniškimi magnati v Chicagu.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s oplogom - Poslovenil Vladimir Levčič

In evo, v enem tednu posta se je bratu mahoma poslabšalo, kajti bolehen je bil že od nekdanj, šibkih prsi, slabotnega zdravja in nagnjen k sušici; rasti ni bil majhne, a vendar tenek in šibak, v obraz pa jako zal in prijeten. Menda se je bil prehladil; zdravnik, ki so ga poklicali, je takoj šepnil mami, da ima naglo sušico in ne bo čakal pomladi. Mati je jela plakati in oprezno prositi brata (najbolj zato, da ga ne bi prestrašila), da bi se pripravil in sprejel svetotajstva, zakaj takrat je še hodil. Ko je to slišal, se je razjezil in jel nesopstljivo govoriti o hramu božjem. Obenem pa se je zamislil; takoj je uganil, da je nevarno bolan in da mu mati zaradi tega prigravarja, naj hodi v cerkev ter se izpove in sprejme obhajilo, dokler ima še toliko moči. Sicer je pa tudi sam že vedel, da je zdavnaj bolan, in še pred letom dni je bil nekoč pri mizi hladnokrvno rekel mami in materi: "Ni mi usojeno, da bi živel med vami na tem svetu; morda ne ućakam več niti leta dni" — kakor da je prerokoval samemu sebi. Minili so trije dnevi in prišel je veliki teden. In glej, v torek zjutraj se je šel brat pripravljati za izpoved. "To delam prav za prav zaradi vas, mami, da vas razveselim in pomirim," ji je dejal.

Mati je zaplakala od radosti, tudi od gorja: "Vidi se, da mora biti njegov konec blizu, ko se je mahoma tako izpremenil." Toda v cerkev ni hodil dolgo, legel je, tako da so ga izpovedali in obhajali že doma.

Nastopili so svetli, jasni, dehteći dnevi, zakaj Velika noć je bila pozna. Pomnim, da je po vse noći kašljal in slabo spal, zjutraj pa se je vselej oblekel in potiskal sestri v mehki naslonjač. Tako ga imam v spomnu: tih in krotke sedi tam in se smehlja, bolan je, toda obraz mu je vesel in radosten. Duševno se je ves izpremenil — taka čudovita izprememba se je bila zdajci začela v njem! Pride k njemu v sobo stara pestunja: "Dovolj, dragec, da ti prižgem svetiljko pred sveto podobo." On prej ni dovolil tega, še upihal jo je. — "Le prižgi jo, ljuba, le prižgi jo, malopridnež sem bil, da sem vam prej branil. Ti moliš k Bogu, ko prižgaš svetiljko, jaz pa molim, ko se radujem tvojega dejanja. Oba moliva k istemu Bogu." Čudno so se nam zdele te besede in mati se je zapirala v svojo sobo in venomer plakala, le kadar je prišla k njemu, si je obrisala oči in napravila vesel obraz. "Ne plakaj, mami, predraga moja," je časih dejal, "saj bom še dolgo živel, še dolgo se bom z vami veselil, in življenje, oh, življenje je tako veselo in radostno!" — "Oh, mili moj, kakšno veselje je to zate, ko ponoči žehtiš od vročice in kašlja, kakor bi se ti ho-tele prsi raztrgati." — "Mama," ji je odgovorjal, "ne plakaj, življenje je raj, vsi živimo v raju, le vedeti nečemo, da je tako; če bi pa hoteli vedeti, bi že jutri nastal na vsem svetu raj." In vsi so strmeli nad njegovimi besedami, tako čudno je govoril to in tako odločno; arce se nam je tajalo in plakali smo. Znanci so prihajali v vas: "Ljubi," jim je govoril, "dragi moji, le s čim sem zaslužil, da me imate radi, zakaj me ljubite takšnega, kakršen sem, in kako je to, da preje tega nisem vedel in cenil?" Služabnike, ki so prihajali v sobo, je vsako minuto ogovarjal: "Ljubi, dragi moji, zakaj mi služite, mar sem vreden, da bi mi služili? Če bi se me Bog usmili in bi me pustil živega, bi vam jel sam služiti, zakaj vsi moramo služiti drug drugemu." Mami ga je poslušala in majala z glavo: "Dragec ti moj, od boleznj govoriš tako." — "Mama, radost ti moja," ji je odgovorjal, "nemogoče je, da ne bi bilo gospodarjev in slug, toda naj bom tudi jaz služabnik svojih služabnikov, tako, kakor so oni meni. In še to ti povem, mami, da je sleherni izmed vas pred vsemi kriv, jaz pa najbolj izmed vseh." Mami se je kar nasmehnila pri

teh besedah, plakala je in se smejala: "Nu," mu pravi, "v čem si kriv pred vsemi in bolj od vseh? Drugi so ubijalci in razbojniki, a kaj si mogel ti storiti takega, da se obtožuješ mimo vseh?" — "Mami, krvca ti moja," ji de (take ljubeznive, nepričakovane besede je bil prišel rabiti), "krvca ti moja mila, radostna, vedi, da je resnično sleherni človek kriv pred vsemi in za vse. Ne vem, kako naj ti to raztolmačim, a čutim, da je tako, toli jasno čutim, da me kar srce boli; in kako smo živeli preje in se srdili drug na drugega, ne da bi kaj vedeli o tem?" Tako je vstajal s postelje vsak dan bolj ganjen in radosten in ves drhteč od ljubezni. Katerikrat je prišel doktor — stari Eisenschmidt, Neme, je hodil k nam: "Nu kako, doktor, ali bom še živel kak dan na svetu?" se je časih pošalil z njim. — "Ne samo dan, še mnogo dni," mu je odgovarjal doktor, "še mesec in leta boste živeli." — "Čemu leta, čemu mesece?" je vzklikal moj brat. "Kaj bi šteli dneve, ko je človeku en dan dovolj, da spozna vso arečo. Zakaj se pripravimo, dragi moji, zakaj se hvallimo drug drugim in zapominjamo drug drugemu žaljive: kar na vrt pojdi, izprehajajmo se in se šaljimo, ljubimo in hvallimo drug drugega, poljubljajmo se in blagoslovljajmo svoje življenje." — "Vaš sin ne bo več dolgo živel," je rekel doktor mami, ko ga je spremljala pred hišna vrata; "od boleznj se mu že meša." Okna njegove sobe so bila na vrt, naš vrt je bil senčnat, poln starega drevoja, iz drevoja je poganjalo mlado brstje, zgodnje ptice so bile že priletele in so mu čvrstale in prepevale skozi okna. In ko je gledal nanje in se jih radoval, jih je jel zdajci prositi oproščenja: "Ptičke božje, ptičke vesele, odpustite mi tudi ve, zakaj grešil sem tudi pred vami." Tega pa že nihče izmed nas ni mogel razumeti, čeprav je on kar plakal od radosti: "Da," je govoril, "taka slava božja je bila okoli mene: ptičice, drevesa, trate, nebo, samo jaz sem živel v sramoti, jaz edini sem oskrnil vse, te slave in krasote pa niti nisem opazil." — "Kar preveč grehov jemlješ nase," je časih plakala mami. — "Mami, radost ti moja, saj plakam od veselja, ne od žalosti; samemu se mi hoče, da bi bil kriv pred njimi, le razložiti ti tega ne morem, ker ne vem, kako naj jih ljubim. Naj bom grešen pred vsemi, zato mi bodo tudi vsi odpustili, prav v tem je raj. Ali mar nisem zdaj v raju?"

In mnogo je še bilo takega, česar se ne morem spomniti, da bi omenil. Vem še, kako sem nekoč sam stopil v njegovo sobo, ko ni bilo nikogar pri njem. Ura je bila večerna, jasna, sonce je zahajalo in obsevalo vso sobo s svojimi posevnimi žarki. Ko me je zagledal, mi je pomignil k sebi; pristopil sem, on pa me je z obema rokama prijel za ramena ter se mi ganteno in ljubeče zagledal v obraz; ničesar ni rekel, samo gledal me je, celo minuto me je gledal tako. "Nu," je dejal, "pojdi zdaj, igraj se, živi namestu mene!" Tedaj sem odšel iz sobe in sem se šel igrati, a pozneje sem se velikokrat v življenju s solzami v očeh spominjal, kako mi je bil rekel, naj živim namestu njegova. In še mnogo je govoril takih divnih in prelepih besed, čeprav so nam bile takrat nerazumljive. Umrl je tretji teden po Veliki noći, pri popolni zavesti, in dasi je bil že prestal govoriti, se vendar do svoje poslednje ure ni izpremenil: radostno je gledal okoli sebe, oči so mu bile polne veselja, iskal nas je s pogledi, smehljaj se nam in nas klicel. Celu po mestu so veliko govorili o njem. Vse to me je takrat pretreslo, a ne Bog si ga vedi kako, čeprav sem zelo plakal, ko so ga pokopavali. Majhen otrok sem še bil, toda v srcu mi je ostalo vse neizbrisno, čeprav se je čustvo skrivalo v globini. Usojeno mu je bilo, da se ob svojem času prebudi in oglasi. Tako se je tudi zgodilo.

(Dalje prihodnjik.)

Jos. Ribičič:

Poslanec

Gospod Kobilca je legel na zofu, prekrizal roke na prsih, zamizal in vzdihnil: "No vendar!" Zakaj izpričano je bilo in z matematično točnostjo izračunano, da je zmagal v volilnem boju in postal poslanec.

Samo malo naj se odpočije, potem pa naj pridejo nove skrbi. Za borme poslanske dijete, ki jih nenehoma znižujejo, bo skrbi še preveč! Ali saj se ni boril za čast in denar, boril se je za koristi, ali kakor se pravi: za dobrobit svojega volilnega okraja. Kjerkoli bo le mogel, bo povzdignil svoj glas za to dobrobit. Že se Kobilca vidi v poslanski klopi: Stoji, maha s rokami in vse ga posluša. Se tuji diplomati v diplomatski loži postanejo pozorni. Vse buli vanj. Tudi naprotniki! Pazno poslušajo in pačijo, da bi našli kaj krivičnega na njem. Ali on ne bo odnehal, pa četudi prileti vanj tintnik in mu pokvari obleko! ... Da, saj res, obleka! Kaj naj obleče, da ne bi pokvaril splošnega vtisa?

Ali ima dostojno obleko? Vsaka ni za to, vsaj ne za otvoritveno sejo.

Ta misel Kobilca popolnoma zdrani. Dvigne se in sede. Dolgo premišljuje. Nazadnje se mu obraz razjasni in gromko zakliče: "Mina, Mina!"

Pridirja žena v sobo in vpraša prestrašeno: "Kaj pa se je zgodilo?"

"Mina," pravi mož, "še ta mesec moram na otvoritveno sejo parlamenta. Kaj praviš, katero obleko naj oblečem, da bom tudi na zunaj napravil dostojen vtis?"

"Ježeš!" se prestraši ona. "Na to pa še nisem mislila! Tvoja črna obleka je že tako oguljena, da res ne vem ..."

"Ha," se Kobilca zmagonosno zasmije. "Jaz pa vem! Prinesi mi moj žaket!"

"Kakšen žaket?" se čudi ona.

"No, tisti, ki sem ga imel pri maturi. Sicer je tega že cela večnost, ali žaket je vedno moderen. In preveč se od tedaj tudi nisem odebil, za to so še drugi skrbeli! Mislim, da bo kar dober. Le poišči ga, da ga pome-

"Ali, Francelj!" ugovarja ona v zadregi. "Kakšen žaket vendar? Saj nimaš nobenega žaketa!"

"Minca, Minca," se zdaj pošali poslanec Kobilca. "Tebe pa spominj zapuščaj! Kaj se ne spominjaš? Saj sva se že tedaj rada

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

lema, ko so aj maturiral, in gotovo si me videla, kako sem se postavil v novem žaketu. In tudi na poročni dan sem ga mislil obleči, pa nisem imel primernih salonskih hlač. Ali se ne spominjaš? Saj sva ga pred poroko ogledovala. Zada je imel blago pretrgano — odnesel ga je bil gumb, ki sem ga izgubil v noči po maturi. Z gumbom je šel k vragu tudi kos podloge. Matjini je pretrgano blago zašila, podlogo pa zakrpal s kosom podloge od neke očetove stare suknje. Barva ni bila ista, ali žaket je le postal spet uporaben. Zašito mesto se je komaj poznalo. — No, kaj praviš k mojemu spomnu? Le prinesi ga. Tisto zašito mesto zakrijeva z novim gumbom, pa bo kar dober!"

Ali ženi noče v glavo. "Francelj!" reče, "tebi se nekaj sanja. Ta volilna borba ti je živce pretresla! Na žaket, o katerem govoriš, se ne spominjam! Veraj mi, da se motiš!"

"No, veš kaj!" se zdaj zares razjezi poslanec Kobilca. "Sedaj pa skoro ne gre več za žaket, temveč gre za to, koga spominj zapuščaj. Če mene, potem je najbolje, da odložim poslaniško čast."

In je Kobilca vstal in ves zakrbljen pretaknil vse omare, pobral po vseh miznicah, pregledal vse kovčge in zaboje v podstrešju in še po zabojih v dvornci je stikal. Če bi bil žaket živanka, bi ga našel! Vse zakman! O žaketu ne duha ne sluha!

"Morda se pa res le meni tako zdi, morda mi je volilni boj tako razruval živce, da imam halucinacije in obatoji žaket le v moji domišljiji!" se je končno vdal in sklenil, da gre v parlament v črni, nekoliko obnošeni obleki.

Parlament! V klopih sede poslanci. Že teden dni rešujejo važne gospodarske zadeve. Vsak bi hotel pridobiti kaj za svoj okraj. Kriza je splošna, okraj ravnj, državna blagajna ne more vsem ugoditi. Tam na levi plekira nekdo za odpravo svobodne trgovine. Pravi, da ne bo glasoval za proračun, če ne odpravijo havzirarje. Vso deželo so že preplavili in krajejo zaslužek in kruh rednih trgovcem.

"Vsa dežela je polna teh krošnjarjev, na vsakem koraku srečujemo lepo oblečene agente, ki niti niso naši državljani. Ti agenti prenašajo velike kovčge tekstilnega blaga tujega izvora v ogromno škodo domače trgovine in industrije. Vsi lokali so polni raznih havzirarjev, oprtnih z vsemogočimi predmeti. In da bo mera polna, se vlečejo po naših cestah cele karavane gosi in puranov, ki se zamenjujejo za razne obleke in perilo. Kdo preračuna škodo, ki jo s tem trpi naše trgovstvo in naša obrt? Odpravite te nezdrave razmere, gospodje tam na desni, potem bom tudi mi glasoval za proračun!" je zaklical tisti poslanec in sedel. Levica ploska, desnica molči.

Pa se dvigne na klopi pred poslanec Kobilca lepo oblečen poslanec, zakašlja, zamahne z roko in vpraša predgovornika, od česa naj potem žive havzirarji? Ne čaka odgovora, temveč kar sam odgovori. Opjše vso črno mizerijo ljudi, ki so primorani, da se pečajo s prosto trgovino. S kraja v kraj jih preganja borba za življenje. Stradajo, štedijo in prenašajo vse mogoče trpljenje za svoje revne družine.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Zbornica posluša in je ginjen.

Le Kobilca ne posluša. Z izbuljenimi očmi gleda v govornika pred njim, ki maha s rokami, da mu žaket kar tako odakakuje in frfota. V ta žaket ima Kobilca uprte svoje oči. Natančno tak je bil njegov žaket! Krš božji, saj je tudi zakrpan tam, kjer je bil nekoč gumb! Natančno tam. Če bi bila še podloga zakrpana — potem — potem ... In si Kobilca ne more kaj, da ne bi počasi istegnil roko in počasi dvignil krajece na govornikovem žaketu. Prav počasi in previdno. Končno ima krajece tako visoko, da lahko pokuka. — Sakra! tudi podloga je zakrpana s krpo, ki jo ima gospod Kobilca v spomnu. Ta žaket je bil njegov, o tem ni več dvoma!

Po seji stopi gospod Kobilca h govorniku ter mu reče:

"Čestitam, kolega! In, prosim, dovolite mi diakretno vprašanje: Od kod imate ta žaket?"

Kolega ga pisano pogleda:

"Kaj pa vas briga moj žaket? Pa če bi ga bil kupil tudi iz treje roke, vas se to ne tiče! Brigajte se za svoje zadeve, vi — vi —"

In cel plaz priimkov se je vaul na ubogega Kobilca. Jadrno se je rešil po stopnicah navzdol.

Gospodu Kobilca ne gre žaket iz glave. Kamorkoli pogleda, povsod ga vidi. Spremlja ga na postajo, se obesi v kupeju na običajnik nasproti, koleza brzovlaka pojo neprestano: "žaket, žaket, žaket!" Kobilca glava je polna samih žaketov.

"Saj bom še znorel!" vzdihne Kobilca in izstopi.

"Kaj pa ti je?" vpraša žena doma. "Saj si ves shujšan in blede? Ali si bolan?"

"Same sitnosti," odgovori Kobilca. "S poslanecem iz istega kluba sem se skregal na žive in mrtve!"

"Zakaj pa za božjo voljo?"

"Zaradi žaketa, nosil je moj žaket! Veš, tisti žaket, o katerem sem ti pravil!"

"Ježeš, Marija!" zavpije žena in bridko zajoka.

"No, no!" tolaži on. "Saj to ni tako hudo! Je običaj, da se dva poslanca skregata. Mene le to skrbi, da vidim povsod žaket. Najbrž je to bolezen! Kaka nova vrsta živčne bolezni, veš! Moral bom h kakemu zdravniku, dokler je še čas!"

Žena že kar glasno ihti.

"No, zaradi tega ti ni treba jokati. Saj bo minilo. Živi pač!"

"Saj, saj ne jokam zaradi tega!" se glaseje zahtij žena. "Zato jokam, ker sem jaz kriva! Ah, veruj mi, da se nisem spomnila ... Šele, ko si odšel, sem se domislila!"

"No, veš kaj. Sedaj pa še ti začni s skrivnostmi. Kaj je, kar hitro povej!"

"Veš, ah moj Bog ... Pred leti ... kaj jaz vem ... morda pred petimi ali še več — sem nekemu Banacu dala tvoj žaket za — za —"

Z izbuljenimi očmi se Kobilca skloni bliže: "Govori, govori, povej — za kaj si dala žaket?"

"Za dva lepa purana — za hlipa žena "Saj veš, za tista dva, ki sem jih bila za desetletnico poroke ..."

Kobilca se razveseli: "Ne, ne vem, ali vem, da nimam halucinacije in da je moj žaket res bil in da je še ..."

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju edini dar trajne vrednosti, ki ga ali sorodniku v domovino? To je za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Napačna zveza

Nemški napisal Peter Pius

Novi avtomatski telefonski aparati, kjer si lahko brez telefonske pomoči poiščemo zvezo, so mi zelo všeč. Nekateri so hudi sovražniki napačnih zvez, jaz jih imam pa celo rad; kaj namreč spoznam vse mogoče ljudi, ne da bi mi jih bilo treba na cesti pozdravljati. Evo vam nekaj primerov iz moje bogate zbirke napačnih zvez.

Zavonji, negovan glas masle-

novi pravi: "Takoj moram govoriti s profesorjem X."

Jaz: "Pri tem vas seveda ne bom oviral!"

Glas: "Ali me ne morete z njim zvezati?"

Jaz: "Kdo ve?"

Glas: "Oprostite, takoj moram govoriti z gospodom profesorjem!"

Jaz: "Potem bi vam svetoval, da ga brž pokličete!"

Glas: "Kako to, ali ne govorim mar ..."

Jutro, ura je osem, ob mojem zglavju zabrni telefon. Še ves zaspan pograbim slušalko. Že zaslišim nežen glas:

"Ljubček, ali si že pokonci?"

Jaz: "Morda, srček moj!"

Glas: "Ah, potem sem te pa budila!"

Jaz: "To bom takoj videl, otrok ljubi, samo svoj priimek mi prej povej!"

Slišal sem le še, kako je nekdo na drugem koncu žice dihnil: "Moj Bog!" in lahno obesil slušalko. Tako te zmotijo v najslajšem spanju!

Sedim za pisalno mizo in delam. Kadar delam, telefon vselej najbolj neusmiljeno zvonj. Komaj sem pritisnil slušalko k ušesu, že me je vprašal ženski glas:

"Kaj bi rad drevi večerjal?"

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Ali ste naročili na edini "Prosveto"? Podpišite svoj list!